

GRAD DEVOJAKA

OD ISTOG PISCA

JEDI MOLI VOLI
VEČITA ČAROLIJA

ELIZABET GILBERT

Prevela
Milica Cvetković

■ Laguna ■

Naslov originala

Elizabeth Gilbert

CITY OF GIRLS

Copyright © by Elizabeth Gilbert 2019

Translation copyright © 2019 za srpsko izdanje, LAGUNA

Za Margaret Kordi –

moje oči, moje uši, moju voljenu prijateljicu

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Pravičeš gluposti,
ali pravi ih s oduševljenjem*
Kolet

NEW YORK CITY, APRIL 2010

Pre nekoliko dana dobila sam pismo od njegove ćerke.
Anđela.

S godinama sam mnogo razmišljala o Anđeli, ali ovo je tek treći put da međusobno opštimo.

Prvi put, kad sam joj sašila venčanicu, davne 1971. godine.

Drugi, kad mi je pisala da joj je otac umro. To je bilo 1977.

Sad mi je pisala da me obavesti da joj je majka upravo preminula. Nisam sigurna kako je Anđela očekivala da ću primiti tu vest. Možda je pretpostavila da će me potpuno iznenaditi. Pritom, mislim da nije imala zle namere. Anđela nije tako sazdana. Dobra je osoba. Još važnije, zanimljiva je.

Ipak sam bila krajnje iznenađena što je Anđelina majka tako dugo poživela. Pretpostavljala sam da je odavno umrla. Sam bog zna da su svi ostali već umrli. (No, zbog čega bi me iznenadila ičija dugovečnost kad sam se i sama uhvatila za postojanje kao prilepak za dno broda? Nemoguće da sam jedina prastara žena koja se klatari Njujorkom i potpuno odbija da napusti i život i nekretninu.)

No na mene je najjači utisak ostavio poslednji red Anđelinog pisma.

„Vivijan“, napisala je, „s obzirom na to da mi je majka preminula, mislila sam da bi sad mogla da mi kažeš šta si bila mom ocu.“

Pa dobro.

Šta sam bila njenom ocu?

Samo bi on mogao da odgovori na to pitanje. A kako on sa ćerkom nikad nije hteo da razgovara o meni, nije na mestu da ja Anđeli kažem šta sam mu bila.

Svejedno, mogu da joj kažem šta je on bio meni.

PRVO POGLAVLJE

Leta 1940, kad sam imala devetnaest godina i bila kreten, roditelji su me poslali da živim s tetkom Peg koja je imala pozorišnu trupu u Njujorku.

Malo pre toga sam napustila koledž Vasar zato što nikad nisam pohađala časove i tako sam pala doslovno na svim ispitima na prvoj godini. Nisam bila baš toliko glupa kako bi se moglo reći po ocenama, ali očito da to ništa ne vredi kad ne učiš. Kad sada pogledam unazad, ne sećam se kako sam provodila sve te sate kad je trebalo da budem na predavanjima a pretpostavljam – znajući sebe – da sam bila zaokupljena svojim izgledom. (Sećam se da sam te godine pokušavala da savladam „obrnute rolnice“ – tehniku pravljenja frizure koja, iako meni beskrajno važna a i dosta zahtevna, *nije bila naročito u stilu Vasara.*)

Nikad nisam pronašla svoje mesto na Vasaru, premda tamo mesta nije nedostajalo. U školi je bilo raznih vrsta devojaka i klika, no nijedna me nije zainteresovala niti sam se prepoznala u nekoj od njih. Te godine na Vasaru je bilo političkih revolucionarki koje su, u ozbiljnim crnim pantalonama,

razmenjivale mišljenja o komešanju u međunarodnim odnosima, ali ja nisam bila zainteresovana za komešanje u međunarodnim odnosima. (I dalje nisam. Mada sam obratila pažnju na crne pantalone, koje su za mene neverovatno šik – ali samo kad džepovi ne bi štrčali.) Na Vasaru je bilo i devojaka koje su se bavile odvažnim akademskim istraživanjem i bile predodređene da postanu lekari i advokati mnogo pre nego što su mnoge žene uspevale da urade tako nešto. Trebalo je da se zainteresujem za njih, ali nisam. (Pre svega, nisam mogla da ih razlikujem. Sve su nosile iste bezoblične vunene suknje koje kao da su napravljene od starih džempera, a od toga sam bila prosto potištena.)

Sve to ne znači da je Vasar bio *potpuno* lišen glamura. Bilo je nekih sentimentalnih, krupnookih i prilično lepih medijevalistkinja, i onih umetnički nastrojenih s dugom i pretencioznom kosom, pa onih plemenitog roda iz visokog društva s profilima nalik italijanskim hrtovima – međutim ni sa kim se nisam sprijateljila. Možda zato što sam shvatila da su sve devojke u toj školi pametnije od mene. (To nije bila samo mladalačka paranoja; do današnjeg dana tvrdim da su sve *zaista* bile pametnije od mene.)

Da budem iskrena, nisam razumela šta tražim na koledžu, mimo toga što sam sledila sudbinu čiju se svrhu niko nije potudio da mi objasni. Od najranijeg detinjstva mi je rečeno da ću pohađati Vasar ali mi niko nije rekao zbog čega. Čemu sve to? Šta je tačno trebalo da dobijem iz toga? I zbog čega sam živela u onoj dosadnoj studentskoj sobici s ozbiljnom budućom društvenom reformatorkom?

Svakako mi je dotad učenje dojadilo. Već sam godinama pohađala „Školu za devojčice Ema Vilard“ u Troju u državi Njujork, sa sjajnim, isključivo ženskim nastavnim osobljem s diplomom jedne od Sedam sestara – zar to nije bilo

dovoljno?* U internatu sam boravila od dvanaeste godine i može biti da mi je dosadilo. Koliko još knjiga neko treba da pročita da bi dokazao da ume da čita? Već sam znala ko je Karlo Veliki – zato me ostavite na miru, eto kako sam gledala na to.

Isto tako, nedugo nakon početka propale prve godine na Vasaru, otkrila sam bar u Pokipsiju koji je u ponudi imao jeftino pivo i džez uživo do kasno u noć. Smislila sam kako da se iskradem iz kampusa da bih posećivala taj bar (moj lukavi plan bekstva podrazumevao je otključan prozor toaleta i skriveni bicikl – verujte mi, bila sam pošast za nadzornicu doma), stoga mi je rano ujutro bilo teško da upijam latinske glagolske promene jer sam obično bila mamurna.

A bilo je i drugih prepreka.

Trebalo je, na primer, popušiti sve one cigarete.

Ukratko: bila sam zauzeta.

Zbog toga sam od trista šezdeset dve bistre mlade žene Vasara završila na trista šezdeset prvoj poziciji – činjenica zbog koje je moj otac užasnuto kazao: „Dragi bože, šta li je ta *druga* devojka radila?“ (Ispostavilo se da je jadnica zakačila dečju paralizu.) Tako me je Vasar poslao kući – razumljivo – i ljubazno je zatražio da se ne vraćam.

Majka nije znala šta će sa mnom. Čak ni pod najboljim okolnostima nismo bile naročito bliske. Bila je strastvena jahačica, a kako nisam bila ni konj ni fascinirana konjima, nikad nismo imale mnogo tema za razgovor. Kako sam je svojim podbačajem tako ozbiljno osramotila, u to vreme nije mogla da me smisli. Za razliku od mene, majka se, hvala na pitanju, prilično dobro pokazala na koledžu Vasar. (Klasa 1915. istorija i francuski.) Njeno zaveštanje – kao

* Naziv koji aludira na sedam Plejada a odnosi se na sedam američkih ženskih koledža. (Prim. prev.)

i velikodušna godišnja donacija – osigurali su da budem primljena na tu uglednu instituciju a pogledaj me sad. Kad god bismo se mimoišle po hodnicima u kući klimnula bi mi glavom kao profesionalni diplomata. Ljubazno, ali hladno.

Ni otac nije znao šta će sa mnom, premda je bio zauzet vođenjem svog rudnika hematita i nije se naročito bavio ćerkinim problemom. Istina je da sam ga razočarala, ali imao je veće brige. Bio je industrijalac i izolacionista a, zbog rata koji se zaoštravao u Evropi, plašio se za budućnost svog posla. Pretpostavljam da mu je sve to zaokupljalo pažnju.

Što se tiče Voltera, mog starijeg brata, on je bio na Princetonu i sjajno mu je išlo, na mene se nije obazirao osim što nije odobravao moje neodgovorno ponašanje. Volter nikad u životu nije učinio ništa neodgovorno. Još u internatu su ga drugari toliko poštovali da mu je nadimak bio – i ne izmišljam – *Ambasador*. Sada je studirao za inženjera jer je želeo da izgradi infrastrukturu koja bi pomogla ljudima širom sveta. (Da se doda na spisak mojih grehova kako ja, s druge strane, baš i nisam bila sigurna šta znači reč „infrastruktura“.) Iako smo Volter i ja bili bliski po godinama – delilo nas je jedva dve godine – nismo se družili još od malih nogu. On je svoje detinjarije odložio s nekih devet godina, a među tim detinjarijama bila sam i ja. Nisam više bila deo njegovog života, i znala sam to.

I moji prijatelji su napredovali u životu. Polazili su na koledž, na posao, u brak i odrasli život – sve ono što mene nije zanimalo i što nisam razumela. Zato nisam imala uz sebe nikog kome je stalo do mene i ko bi me zabavljao. Bilo mi je dosadno i bila sam bezvoljna. Dosada mi je bila slična bolnoj gladi. Prve dve nedelje juna sam provela udarajući teniskom lopticom o zid garaže sve vreme iznova zviždeći

Little Brown Jug dok se nisam smučila roditeljima, pa su me poslali kod tetke u grad, a iskreno ko bi im to zamerio?

Jasno, mogli su da brinu da me Njujork ne pretvori u komunistu ili zavisnika od droge, ali sve im je bilo bolje nego da slušaju kako im ćerka do kraja večnosti udara lopticom o zid.

Anđela, tako sam došla u grad i tu je sve počelo.

U Njujork su me poslali vozom – a bio je to sjajan voz. *Empajer stejt ekspres*, pravo iz Jutike. Svetlucavo, hromirano sredstvo za isporuku ćerke delinkventa. Ljubazno sam se pozdravila s majkom i ocem i predala prtljag nosaču, zbog čega sam se osetila važnom. Čitavu vožnju sam sedela u vagon-restoranu, pijuckala slad s mlekom, jela kompot od kruške, pušila i listala časopise. Znala sam da me proteruju, ali ipak... sa stilom!

Anđela, onda su vozovi bili mnogo bolji.

Obećavam da ću se potruditi da na ovim stranicama ne naklapam o tome kako je onomad sve bilo bolje. Kad sam bila mlada uvek sam mrzela da slušam starije ljude kad tako dave. (*Nikome nije stalo! Nikoga nije briga za tvoje zlatno doba, ti brbljiva kozo!*) I uveravam te: svesna sam da četrdesetih mnogo toga nije bilo bolje. Na primer dezodoransi za ispod pazuha i klima uređaji bili su očajnog učinka, pa su tako svi ludački bazdeli, naročito leti, a imali smo i Hitlera. No, vozovi su nekad bili nesumnjivo bolji. *Kad* si poslednji put u vozu mogla da uživaš u sladu s mlekom i cigareti?

U voz sam se ukrcala u lepršavoj plavoj haljinici od viskoke sa štampanim ševama, žutim ukrasima oko vrata i umereno uzanom suknjom i dubokim džepovima postavljenim na kukovima. Tako živo se sećam te haljine pre svega zato

što baš *nikad* ne zaboravljam šta je neko nosio a i zato što sam je sama sašila. I to sam je odlično sašila. Kako se samo njihala – bila je duga do pola lista – koketno i upečatljivo. Sećam se da sam na tu haljinu ušila dodatne naramenice očajnički se nadajući da ću ličiti na Džoan Kraford – premda nisam sigurna da sam postigla taj efekat. Sa skromnim kloš šeširoj i jednostavnom plavom tašnom pozajmljenom od majke (punom kozmetike, cigareta i malo čega drugog), nisam baš ličila na sirenu s velikog platna nego više na ono što i jesam bila: devetnaestogodišnja devica na putovanju u posetu rođaci.

Tu devetnaestogodišnju devicu u Njujork su pratila dva velika kofera – jedan ispunjen odećom uredno presavijenom preko flis papira, a drugi krcat tkaninama, ukrasima i materijalom za šivenje kako bih pravila još odeće. Pratio me je i čvrsti sanduk u kojem je bila mašina za šivenje – teška i glomazna zver, nezgodna za transport. No, to je bila moja poremećena, divna duhovna bliznakinja, bez koje ne bih mogla da živim.

Stoga je ona išla sa mnom.

Mašina za šivenje – i sve što je ona naknadno donela u moj život – sve je to bilo zahvaljujući baki Moris, pa hajde da nakratko pričamo o njoj.

Andela, možda si pročitala reč „baka“ i možda ti se u glavi stvorila slika slatke male starice sede kose. To nije bila moja baka. Moja baka je bila visoka, strastvena, ostarela koketa s kosom farbanom u boju mahagonija koja je išla kroz život u oblaku parfema i tračeva i oblačila se kao cirkuzantkinja.

Bila je najživopisnija žena na svetu – i to mislim u svim značenjima reči „živopisno“. Baka je nosila haljine od

gužvanog pliša u složenim bojama – bojama koje nije zvala ružičasta ili boja burgunca ili plava, kao ostatak javnosti osiromašene mašte, već ih je nazivala „pepeo ruže“ ili „kordovan“ ili „Dela Robija“. Imala je probušene uši, koje nekad ugledne dame nisu imale i posedovala je nekoliko luksuznih kutija za nakit, punih beskrajne gomile jeftinih i skupocenih lanaca, minđuša i narukvica. Za popodnevene vožnje po prirodi imala je vozačku odeću a njeni šeširi su bili tako veliki da su zahtevali zasebno sedište u pozorištu. Volela je mačiće i kozmetiku poručenu poštom; uživala je u senzacionalističkim izveštajima tabloida o ubistvima; a bila je poznata po pisanju ljubavnih stihova. No, više od svega, baka je volela *dramu*. Išla je da gleda svaki komad ili predstavu koji bi prošli kroz grad i obožavala je pokretne slike. Često sam joj bila pratnja jer smo nas dve imale potpuno isti ukus. (Baka Moris i ja smo bile naklonjene pričama u kojima nevine devojke u lepršavim haljinama otimaju opasni muškarci sa zlokobnim šeširima a potom ih spasavaju drugi muškarci s ponositim bradama.)

Jasno je da sam je volela.

Ostatak porodice, međutim, nije. Baka je sramotila sve druge osim mene. Posebno je sramotila svoju snaju (moju majku), koja *nije* bila lakomislena i koja nikad nije prestajala da se trza zbog bake Moris, a jednom ju je nazvala i „zanesena večita adolescentkinja“.

Nije potrebno naglasiti da majka nije bila poznata po pisanju ljubavnih stihova.

No upravo me je baka Moris naučila da šijem. Baka je bila vrhunski šnajderka. (Nju je naučila *njena* baba koja je uspela za samo jednu generaciju da se od velšanske služavke

imigrantkinje uzdigne do uticajne, imućne američke dame, u velikoj meri zahvaljujući svojoj veštini s iglom.) Baka je želela da se i ja usavršim u šivenju. Kad nismo jele karamele u bioskopu ili jedna drugoj naglas čitale članke iz časopisa o trgovini belim robljem, šile bismo. A to je bio ozbiljan posao. Baka Moris se nije libila da od mene zahteva savršenstvo. Proštepala bi deset štepova na odevnom predmetu a onda od mene tražila da proštepam sledećih deset – a ako moji nisu bili savršeni kao njeni, rasparala bi ih i naterala me da ih ponovo uradim. Usmeravala me je kroz rukovanje tako nemogućim materijalima kao što su til i čipka dok nisam savladala strah od svake tkanine bez obzira na to koliko ona bila svoje glava.

I sastavljanje! I vatiranje! I krojevi! Do dvanaeste godine mogla sam da ti sašijem korset (s fišbajnama i svim što treba) onako lagano – premda još negde od 1910. nikome osim baka Moris nisu trebali korseti s fišbajnama.

Koliko god bila stroga za mašinom za šivenje, njena pravila me nisu pogađala. Njene kritike su peckale, ali nisu bolele. Bila sam tako oduševljena odećom da sam želela da naučim što više i znala sam da je ona samo htela da razvija moj talenat.

Njena pohvala je bila retka, ali bi me ohrabrila. Izveštila sam se.

Kad mi je bilo trinaest godina baka Moris mi je kupila mašinu za šivenje koja će me jednog dana pratiti u Njujork vozom. Bila je to elegantna crna singerica 201 i bila je ubistveno moćna (s njom se mogla štepati koža; s tom mašinom sam mogla sama da istapaciram bugati!). Do dana današnjeg nisam dobila bolji poklon. Singericu sam ponela u internat čime sam stekla ogromnu moć unutar zajednice privilegovanih devojaka koje su sve želele da se dobro oblače, ali nisu obavezno imale veštine za to. Pošto se po školi proneo glas

da mogu da sašijem sve redom – a istina je, mogla sam – ostale devojke iz „Eme Vilard“ stalno su mi kucale na vrata i molile da im popustim struk ili popravim šav ili da staru sestrinu svečanu haljinu od prethodne sezone prepravim za njih. Te godine sam provela savijena nad singericom kao mitraljezac, i isplatilo se. Postala sam popularna – što je zapravo jedino bitno u internatu. A i svugde.

Trebalo bi da kažem i da je drugi razlog zbog kojeg me je baka naučila da šijem bio taj što sam bila neobično građena. Od najranijeg detinjstva sam bila previsoka i odveć duguljasta. Adolescencija je došla i prošla a ja sam samo još više porasla. Godinama nije bilo ni naznaka nekih primetnih grudi a trup mi se izvijao u beskraj. Ruke i noge su mi bile kao tanki izdanci. Ništa kupljeno u prodavnici nikad mi ne bi odgovaralo pa mi je oduvek bilo bolje da sama sebi šijem odeću. A baka Moris – blagoslovena bila – naučila me je da se oblačim u skladu sa svojom visinom a ne da izgledam kao hodač na štulama.

Ukoliko zvuči kao da previše dramim oko svog izgleda, to nije tačno. Samo prenosim činjenice o svojoj građi: bila sam izdužena i visoka i ništa osim toga. A ako deluje da ću ispričati priču o ružnom pačetu koje odlazi u grad i otkriva da je ipak lepo – ne brini, ovo nije ta priča.

Anđela, oduvek sam bila lepa.

Čak sam i oduvek toga bila svesna.

Zasigurno je zbog moje lepote jedan zgodan muškarac u vagon-restoranu *Empajer stejt ekspresa* zurio u mene dok sam ispijala slad s mlekom i jela kompot od krušaka.

Napokon je prišao i pitao da li može da mi pripali cigaretu. Pristala sam i on je seo i počeo da flertuje. Bila sam

oduševljena pažnjom, ali nisam znala kako da uzvratim flertovanje. Zato sam na njegovo udvaranje odgovorila tako što sam piljila kroz prozor i pretvarala se da sam duboko zamišljena. Blago sam se mrštila u nadi da ću izgledati ozbiljno i dramatično, mada sam verovatno samo delovala kratkovidno i zbunjeno.

Ova scena bi postala još nespretnija nego što zvuči, osim što mi je na kraju pažnju skrenuo sopstveni odraz u prozoru voza i to me je zabavilo prilično dugo. (Anđela, izvini, ali biti zaokupljena sopstvenim izgledom deo je onoga što znači biti mlada i lepa devojka.) Ispostavilo se da mi čak ni taj zgodni neznanac nije bio ni približno zanimljiv kao oblik mojih obrva. Ne samo da me je zanimalo koliko sam ih dobro oblikovala – premda sam bila potpuno zadubljena u tu temu – nego sam baš tog leta pokušavala da naučim kako da podižem samo jednu obrvu, kao Vivijan Li u *Prohujalo s vihorom*. Vežbanje tog pokreta je zahtevalo usredsređenost, kao što možeš zamisliti. Vidiš kako mi je vreme prosto prolelo kad sam se izgubila u svom odrazu.

Naredni put kad sam se obazrela već smo pristajali u stanici Grand sentral i moj novi život samo što nije počeo a zgodni muškarac je odavno nestao.

No, Anđela, ne brini – naići će još mnogo zgodnih muškaraca.

O! Još bi trebalo da ti kažem – za slučaj da si se pitala šta je bilo s njom – baka Moris je umrla oko godinu dana pre nego što me je taj voz isporučio u Njujork. Preminula je avgusta 1939, samo nekoliko nedelja pre nego što je trebalo da započnem studije na Vasaru. Njena smrt nije došla iznenada – godinama joj je bilo sve lošije – ali ipak, taj gubitak

(moje prijateljice, mentorke, osobe od poverenja) potpuno me je slomio. Znaš šta, Anđela? Moguće da je slom povezan sa činjenicom da sam bila tako loša na prvoj godini koledža. Možda na kraju ipak nisam bila tako užasan student. Možda sam prosto bila tužna.

Tek u ovom trenutku, dok ti pišem, uviđam tu mogućnost. O, bože.

Ponekad je potrebno dosta vremena da se nešto shvati.

DRUGO POGLAVLJE

U svakom slučaju, bezbedno sam stigla u Njujork – devojka koja se tako nedavno ispilila da je zapravo još uvek imala žumance u kosi.

Tetka Peg je trebalo da me sačeka na stanici Grand sentral. Roditelji su me o tome obavestili tog jutra dok sam se ukrcavala na voz u Jutiki ali niko nije pominjao neki određen plan. Nije mi rečeno *gde* je tačno trebalo da je čekam. A nisu mi dali ni broj telefona koji bih pozvala u slučaju nužde, ni adresu na koju bih otišla ako budem prepuštena samoj sebi. Samo je trebalo da se „nađem sa tetka Peg na stanici Grand sentral“, i to je sve.

Stanica Grand sentral zaista je bila grandiozna, baš kao što ime kaže, ali isto tako je bila sjajno mesto da nekoga ne pronadeš, tako da nije iznenađenje što, kad sam stigla, nisam mogla da lociram tetka Peg. Stajala sam dosta dugo tamo na peronu s gomilom prtljaga, posmatrala stanicu prepunu ljudi, ali niko nije ličio na Peg.

To ne znači da nisam znala kako Peg izgleda. Srela sam je nekoliko puta pre toga iako ona i moj otac nisu bili bliski.

(Ovo je možda ublaženo rečeno. Otac nije prihvatao svoju sestru Peg ništa više nego što je prihvatao majku. Svaki put kad bi se za večerom spomenulo njeno ime, otac bi frknuo kroz nos i kazao: „Mora da je to nešto lepo – landrati po svetu, živeti u mašti i troškariti naveliko!“ A ja bih pomislila: *To zaista lepo zvuči...*)

Kad sam bila mala, Peg je dolazila na nekoliko porodičnih Božića – ali ne na mnogo jer je stalno bila na turnejama sa svojom putujućom pozorišnom trupom. Najupečatljivije sećanje na nju mi je kad sam s jedanaest godina pratila oca na poslovnom putu i došla na jednodnevni izlet u Njujork. Peg me je odvela na klizanje u Central park. Vodila me je da posetim Deda Mraza. (Iako smo se obe složile da sam *isuvviše* velika za Deda Mraza, ne bih to propustila ni za šta na svetu i potajno sam bila ushićena što ću ga upoznati.) Isto tako smo zajedno ručale u restoranu sa švedskim stolom. Bio je to jedan od lepših dana u mom životu. Otac i ja nismo prenoćili u gradu jer je tata bio nepoverljiv prema Njujorku i gnušao ga se, no uveravam te, to je bio jedan veličanstven dan. Smatrala sam da mi je tetka sjajna. Posvetila mi je pažnju kao *osobi*, ne kao detetu, a to je najvažnije jedanaestogodišnjakinji koja ne želi da je doživljavaju kao dete.

Nedavno se tetka Peg vratila u moj rodni grad Klinton da bi prisustvovala sahrani bake Moris, njene majke. Za vreme službe je sedela pored mene i držala mi ruku u svojoj krupnoj, spretnoj šapi. Taj gest me je istovremeno i utešio i iznenadio (u porodici nije bio običaj da se držimo za ruke, to će te zaprepastiti). Nakon sahrane, Peg me je zagrlila snažno kao drvoseča a ja sam se rastopila u njenim rukama i pustila vodopad suza. Mirisala je na sapun od lavande, cigarete i džin. Uхватила sam se za nju kao nesrećna koalica. No, posle pogreba nisam mogla da provedem dovoljno vremena s

njom. Morala je odmah da otputuje jer je trebalo da postavi predstavu u gradu. Osetila sam se posramljeno jer sam se rastočila u njenom zagrljaju, mada me jeste utešila.

Ipak, jedva sam je poznavala.

Zapravo ono što sledi jeste zbir svega što sam znala o tetki Peg po dolasku u Njujork sa devetnaest godina:

Znala sam da poseduje pozorište pod nazivom *Teatar Lili* koje se nalazi negde usred Menhetna.

Znala sam da nije usmerena na karijeru u pozorištu već da joj se to slučajno nametnulo kao posao.

Znala sam da se obučavala za bolničarku Crvenog krsta i da je, zanimljivo, za vreme Prvog svetskog rata poslata u Francusku.

Znala sam da je, negde u međuvremenu, Peg otkrila da ima više talenta za organizovanje zabave za povređene vojnike nego što je imala za previjanje njihovih rana. Otkrila je da ima dar za izvođenje jeftinih, brzih, kitnjastih i komičnih predstava u poljskim bolnicama i kasarnama. Rat je strašna rabota, ali svakoga *nečemu* nauči; konkretno ovaj rat je naučio tetku Peg kako da postavi predstavu.

Znala sam da je Peg prilično dugo nakon rata boravila u Londonu i tamo radila u pozorištu. Na Vest Endu je postavljala reviju kad je upoznala Bilija Bjuela, svog budućeg muža – zgodnog i zanosnog američkog vojnog oficira koji je isto tako odlučio da posle rata ostane u Londonu i karijeru nastavi u pozorištu. Kao i Peg, Bili je poticao iz „društva“. Baka Moris je imala običaj da porodicu Bjuel opisuje kao „bolesno imućnu“. (Godinama sam se pitala šta je taj izraz zapravo značio. Baka je duboko poštovala bogatstvo; koliko li se još bogatstva moglo označiti kao „bolesno“? Jednog

dana sam joj najzad postavila to pitanje i ona je odgovorila kao da time sve objašnjava: „Dušo, oni su *Njuport*“.) No Bili Bjuel, premda je i bio Njuport, bio je sličan Peg po tome što je izbegavao prefinjenu klasu u kojoj je rođen. Više je voleo snagu i sjaj pozorišta nego uglađenost i represiju društvene elite. Osim toga, bio je i plejboj. Voleo je da se „zabavlja“, rekla je baka Moris, što je bila učtiva šifra za „pijančenje, trošenje novca i jurenje žena“.

Pošto su se venčali, Bili i Peg su se vratili u Ameriku. Zajedno su osnovali putujuće pozorište. Veći deo dvadesetih proveli su na putu s malom trupom, obilazeći ruralna mesta širom zemlje. Bili je pisao i glumio u skečevima; Peg ih je producirala i režirala. Par nikad nije imao nikakve pompezne ambicije. Samo su se dobro provodili i izbegavali uobičajene obaveze odraslih. No uprkos svem naporu da ne budu uspešni, uspeh ih je ipak ulovio i zarobio.

Godine 1930. – kako se Depresija produbljivala a nacija drhtala i strepela – moja tetka i njen muž su slučajno stvorili hit. Bili je napisao komad *Njena vesela romansa*, tako živahan i zabavan da su ga ljudi prosto gutali. *Njena vesela romansa* je bila muzička farsa o britanskoj naslednici aristokratskog porekla koja se zaljubljuje u američkog plejboja (kog je naravno igrao Bili Bjuel). Bila je to lagana limunada, kao i sve drugo što bi izbacili na pozorišne daske, samo neviđeno uspešna. Širom čitave Amerike, rudari i farmeri željni zadovoljstva istresali su iz džepa poslednje novčiće ne bi li odgledali *Njenu veselu romansu* i tako tom jednostavnom, ispraznom komadu omogućili unosan uspeha. Komad je, zapravo, podigao toliko prašine i pobrao mnogo pohvala u lokalnim novinama, da su ga 1931. godine Bili i Peg postavili u Njujorku gde se godinu dana izvodio u uglednom pozorištu na Brodveju.

Godine 1932, *Metro Goldwin Mejer* je napravio filmsku verziju *Njene vesele romanse* – koju je Bili napisao ali nije glumio u njoj. (Glumački posao je obavio Vilijem Pael. Bili je do tada shvatio da je život pisca lakši od života glumca. Piscu mogu sami sebi da organizuju vreme, nisu u milosti publike i nemaju režisera da im govori šta da rade.) Uspeh *Njene vesele romanse* je pokrenuo seriju unosnih filmskih nastavaka (*Njen veseli razvod*, *Njena vesela beba*, *Njen veseli safari*), koje je Holivud nekoliko godina izbacivao kao kobasice na traci. Čitav *Veseli* poslovni poduhvat Biliju i Peg je doneo brdo novca ali je i označio kraj njihovog braka. Pošto se zaljubio u Holivud, Bili se nikad nije vratio. Što se tiče Peg, ona je odlučila da zatvori putujuću trupu i svoju polovinu *Veselih* tantijema iskoristi da sebi kupi jedno veliko staro oronulo njujorško pozorište: *Teatar Lili*.

Sve to se događalo oko 1935. godine.

Bili i Peg se nikad nisu zvanično razveli. Premda između njih nije bilo nikakve zle krvi, posle 1935. baš se i nisu mogli nazvati „venčanim“. Nisu delili ni dom ni posao, a na Pegino insistiranje više nisu delili ni finansije – što je značilo da je tetki izmakao sav taj bleštavi njuportski novac. (Baka Moris nije znala zbog čega je Peg bila spremna da ostavi Bilijevo bogatstvo osim što je otvoreno razočarana za ćerku rekla: „Bojim se da Peg nikad nije marila za novac.“) Baka je nagađala da se Peg i Bili nikad nisu zakonski razveli jer su bili „preveliki boemi“ da bi se bavili tako nečim. Ili su se i dalje voleli. Osim što je njihova vrsta ljubavi ona koja najbolje uspeva kad ih deli čitav kontinent. („Nemoj se smejati“, kazala mi je baka. „Mnogo brakova bi tako bolje funkcionisalo.“)

Sve što znam je da se celog mog detinjstva teča Bili nije pojavljivao – prvobitno zbog toga što je bio na turnejama a kasnije zato što se preselio u Kaliforniju. Zapravo se toliko

nije pojavljivao da ga nikad nisam ni upoznala. Za mene je Bili Bjuel bio mit sačinjen od priča i fotografija. A koliko su samo glamurozne bile te priče i fotografije! Baka Moris i ja bismo često viđale Bilijevu sliku u holivudskim tabloidima ili čitale o njemu u tračerskim kolumnama Voltera Vinčela i Luele Parsons. Na primer bile smo *ushićene* kad smo saznale da je bio gost na venčanju Žanet Makdonald i Džina Rejmonda! Baš u *Varajetiju* je bila njegova slika s prijema, kako stoji iza blistave Žanet Makdonald u bledoružičastoj venčanici. Bili je na toj fotografiji razgovarao sa Džindžer Rodžers i njenim mužem Luom Ersom. Baka mi je pokazala Bilija i kazala: „Evo njega, potuca se po zemlji kao i obično. A pogledaj kako mu se Džindžer smeška! Da sam na mestu Lua Ersa, držala bih na oku tu svoju ženu.“

Pažljivo sam se zagledala u fotografiju uz pomoć bakine lupe s draguljima. Videla sam zgodnog plavokosog muškarca u smokingu čija je ruka bila položena na podlakticu Džindžer Rodžers, dok ga je ona, zaista, ozareno gledala. Više je on izgledao kao filmska zvezda nego stvarne filmske zvezde koje su ga okruživale.

Bilo mi je zadivljujuće da je ta osoba u braku s tetka Peg. Da se razumemo, Peg je bila divna, ali tako *neprivlačna*. Šta li je on video u njoj?

Nigde nisam mogla da pronađem Peg. Prošlo je dovoljno vremena da već zvanično odustanem od nade da ćemo se naći na peronu. S nosačem sam spakovala prtljag i probijala se kroz užurbanu gomilu predstavnika ljudske vrste, što je bila stanica Grand sentral, u pokušaju da pronađem tetku usred tog previranja. Možda si mislila da ću biti zabrinutija što sam sasvim sama, bez plana

i pratnje u Njujorku, ali iz nekog razloga nisam bila. Bila sam sigurna da će se sve dobro završiti. (Možda je to odlika privilegovanosti: određene dobro odgojene mlade dame prosto ne mogu zamisliti mogućnost da im neko ubrzo ne pritekne u pomoć.)

Najzad sam prestala da tumaram i sela na vidljivo postavljenu klupu blizu glavnog hola stanice da sačekam spasenje.

I, gle, na kraju su me našli.

Ispostavilo se da je moj spasilac niska, sedokosa žena u skromnom sivom kostimu, koja mi je prišla kao što bernardinac prilazi skijašu u dubokom snegu – s posvećenošću i ozbiljnom namerom da spase život.

„Skroman“ zapravo nije dovoljno jaka reč da opiše kostim koji je ta žena nosila. Bio je to četvrtast primerak s kopčanjem u dva reda – odevni predmet koji je namerno napravljen da obmane svet i navede da misli kako žene nemaju ni grudi ni struk ni kukove. Delovalo mi je kao uvezen iz Britanije. Bio je zastrašujuć. Žena je nosila i glomazne crne cipele s pertlama i niskom petom i staromodni zeleni šešir od kuvane vune, onaj model koji su obično nosile žene koje upravljaju sirotištima. Taj tip sam poznavala iz internata: izgledala je kao usedelica koja je za večeru pila mlečni napitak i grgotala posoljenu vodu radi vitalnosti.

Od glave do pete je bila obična, štaviše bila je *namerno* obična.

Ta cigla od matrone mi je prišla prilično odlučno, namršteno i sa zbudjujuće velikom slikom u kitnjastom srebrnom ramu. Zagledala se u sliku u rukama a potom u mene.

„Jesi li ti Vivijan Moris?“, pitala je. Njen oštar izgovor odao je istinu da kostim s kopčanjem u dva reda nije bio jedini izrazito britanski uvozni proizvod u gradu.

Potvrdila sam.

„Porasla si“, rekla je.

Zbunila me je. Jesam li poznavala tu ženu? Jesam li je upoznala kad sam bila mlađa?

Kako je primetila moju zbunjenost neznanka mi je pokazala uramljenu sliku. Na moje zaprepašćenje, ispostavilo se da je to bio portret moje porodice od pre oko četiri godine. Bila je to fotografija iz pravog ateljea, kad je moja majka rešila da moramo biti kako je rekla: „najzad zvanično ovekovečeni“. Evo mojih roditelja kako trpe poniženje fotografisanja kod zanatlije. Tu je bio i moj zamišljeni brat Volter s rukom na majčinom ramenu. Tu je bila vižljastija i mlađa verzija mene u mornarskoj haljini, suviše detinjastoj za moje godine.

„Ja sam Oliv Tompson“, izjavila je žena glasom koji ukazuje da je navikla da se predstavlja. „Sekretarica tvoje tetke. Ona nije mogla da dođe. Danas se dogodila nezgoda u pozorištu. Omanji požar. Poslala me je da te nađem. Izvinjavam se što si me čekala. Došla sam pre nekoliko sati ali kako mi je jedino sredstvo za prepoznavanje bila ova fotografija, trebalo mi je vremena da te pronađem. Kao što vidiš.“

Došlo mi je da se smejem tada kao što hoću i sada kad se toga setim. Misao da ta odlučna sredovečna žena tumara po stanici Grand sentral s ogromnom fotografijom u srebrnom ramu – ram koji izgleda kao da je na brzinu skinut sa zida neke bogate osobe (što i jeste) – kako pilji u svako lice i pokušava da osobu pred sobom poveže s portretom devojke napravljenim četiri godine ranije, bila mi je neviđeno smešna. Kako mi je promakla?

Premda Oliv Tompson nije smatrala da je to smešno.

Ubrzo ću otkriti da je to za nju svojstveno.

„Tvoje torbe“, kazala je. „Pokupi ih. Taksu će nas odvesti do *Teatra Lili*. Večernja predstava je već počela. Požuri sad. Nemoj se prenemagati.“

Poslušno sam išla za njom – kao pače koje prati mamu patku.

Nisam se prenemagala.

Pomislila sam: „Omanji požar?“ – no nisam imala hrabrosti da se raspitujem.

TREĆE POGLAVLJE

Andela, samo se jednom u životu možeš prvi put doseliti u Njujork i to je prilično veliki korak. Možda tebi ta ideja uopšte ne izgleda romantično s obzirom na to da si rođena u Njujorku. Možda ti ovaj naš sjajni grad prihvataš zdravo za gotovo. Ili ga možda voliš više od mene, na svoj nezamislivo intiman način. Zasigurno si imala sreću da ovde odrastaš. No nikad se nisi *doselila* ovamo – i zbog toga te žalim. Propustila si jedno od sjajnih životnih iskustava. Njujork 1940. godine!

Takav Njujork se nikad više neće ponoviti. Ne potcenjujem sve Njujorke koji su bili pre četrdesete, niti sve one koji su došli posle 1940. Svaki ima svoj značaj. No ovo je grad koji se iznova rađa u svežem pogledu svake mlade osobe koja prvi put stigne ovamo. Pa tako *taj* grad – *to* mesto – tek stvoreno samo za moje oči – nikad više neće postojati. Zauvek je sačuvan u mom sećanju kao orhideja u staklenom pritiskaču za papir. Taj grad će uvek biti moj savršeni Njujork.

Ti možeš imati svoj savršeni Njujork a drugi ljudi svoje – ali upravo onaj će zauvek biti moj.

Vožnja od stanice Grand central do *Teatra Lili* nije bila duga – samo smo presekli pravo kroz grad – no taksi nas je proveo kroz srce Menhetna a to je uvek najbolji način da onaj ko tek pristigne oseti moć Njujorka. Potpuno sam ustreptala što sam u gradu i želela sam da vidim sve odjednom. No onda sam se priselila lepog ponašanja pa sam zato pokušala da razgovaram s Oliv. Oliv pak nije bila tip osobe koja smatra da se prostor stalno mora ispunjavati rečima a njeni neobični odgovori su mi samo izazivali nova pitanja – pitanja koja sam predosetila da neće biti voljna dalje da razmatra.

„Koliko dugo radiš za moju tetku?“, pitala sam je.

„Otkad je Mojsije bio u pelenama.“

Nakratko sam porazmislila o tome. „A koje su tvoje dužnosti u pozorištu?“

„Da hvatam ono što pada baš pre nego što padne i razbije se.“

Izvesno vreme smo se vozile u tišini i dopustila sam da mi se *to* slegne.

Pokušala sam još jednom: „Koja vrsta predstave se izvodi danas u pozorištu?“

„To je mjuzikl. Zove se *Život s majkom*.“

„O! Čula sam za to.“

„Ne, nisi. Misliš na *Život s ocem*. To je prošle godine bio komad na Brodveju. Naš je nazvan *Život s majkom*. I naš je mjuzikl.“

Zapitala sam se: *Da li je to legalno?* Može li se tek tako uzeti naslov velikog brodvejskog uspeha, promeniti samo jednu reč i preuzeti ga? (Odgovor na to pitanje – barem 1940. godine u *Teatru Lili* bio je: svakako.)

„Ali šta ako ljudi greškom kupe karte za vašu predstavu misleći da će gledati *Život s ocem*?“

„Da. To bi bilo nezgodno“, odvrtila je Oliv ravnodušno.

Prestala sam da pričam jer sam počela da se osećam mlado, glupo i dosadno. Do kraja vožnje samo sam gledala kroz prozor. Bilo je veoma zabavno gledati grad kako promiče. Na sve strane su se videla čudesa. Bilo je kasno poslepodne u središtu Menhetna tako da se bolje od toga nije moglo poželeti. Tek što je prošla kiša. Nebo je bilo ljubičasto i upečatljivo. Videla sam obrise svetlucahivih nebodera, neonskih reklama i blistavih mokrih ulica. Ljudi su trčali, jurili, šetali i gegali se pločnicima. Dok smo prolazili preko Tajms skvera, planine veštačkog svetla bljuvale su lavu usijanih vesti i kratkih reklama. Omađijali su me igraonice s fliperima, barovi s povremenim plesnim tačkama, bioskopske dvorane, kafeterije i pozorišta koji su promicali.

Skrenuli smo u Četrdeset prvu ulicu, između Osme i Devete avenije. Onda to nije bila lepa ulica, a nije ni danas. U ono vreme uglavnom je bila splet požarnih stepenica važnijih zgrada koje su gledale na Četrdesetu i Četrdeset drugu ulicu. No tamo u središtu tog nimalo ljupkog bloka bio je *Teatar Lili* moje tetke Peg – potpuno obasjan reklamom na kojoj je pisalo: „Život s majkom.“

I danas ga imam u mislima. *Teatar Lili* je bila divna gromada, sagrađena u stilu za koji sada znam da je *art nuvo*, a koji sam onda doživljavala kao *izdržljiv*. I, čoveče, kako se samo taj ulazni hol potrudio da ti stavi do znanja da si stigla na neko važno mesto. Sav je bio ozbiljan i mračan – bogata stolarija, tavanica u duborezu, tamnocrvene keramičke pločice i ozbiljna stara Tifanijeva rasveta. Svud po zidovima bile su požutele slike nimfi otkrivenih grudi kako se zabavljaju s grupama satira – a bilo je sigurno da će jedna od tih nimfi, ako ne bude pripazila, zaglaviti trudnoću. Ostali murali su prikazivali mišićave muškarce s herojskim

listovima kako se rvu s morskim čudovištima tako da je to delovalo više erotski nego nasilno. (Imaš osećaj da mišićavi muškarci nisu želeli da pobede u bici, ako me razumeš.) A drugi murali su prikazivali drijade kako, isturenih sisa, pokušavaju da se oslobode drveća dok se najade praćakaju u obližnjoj reci, prskaju jedna drugoj obnaženi torzo u prilično *razuzdanom* maniru. Gusto isklesana vinova loza i glicinija (i ljiljani naravno!) puzale su oko svih stubova. Opšti utisak je ukazivao na kupleraj. Bila sam oduševljena.

„Odvešću te pravo na predstavu“, rekla je Oliv i pogledala na ručni sat, „koja, hvala bogu, samo što se nije završila.“

Otvorila je velika vrata koja su vodila u samu salu. Žao mi je što moram da primetim da je Oliv Tompson na svoje radno mesto ušla i ponašala se kao neko ko tu radije ništa ne bi *dotakao* ali ja sam bila *očarana*. Unutrašnjost pozorišta je zaista bila krajnje upečatljiva – ogromno pozlaćeno mesto nalik pohabanoj staroj kutiji za nakit. Sve sam osmotrila – uleglu binu, loš ugao gledanja, teške grimizne zavese, zbijeni prostor za orkestar, prekitnjastu tavanicu, napadno bleštav luster koji ne možeš da pogledaš a da ne pomisliš: „A šta ako ovo čudo padne...?“

Sve je bilo veličanstveno, sve se raspadalo. *Teatar Lili* me je podsetio na baku Moris – ne samo zato što je moja baka volela kitnjasta stara pozorišta kao što je ovo, već i zbog toga što je baka tako izgledala: staro, predoterano, ponosno i ogrnuto zastarelim svećanim baršunom.

Stajale smo kod zadnjeg zida iako je bilo dosta mesta za sedenje. Izgleda da u publici nije bilo više ljudi nego na pozornici. Nisam bila jedina koja je primetila tu činjenicu. Oliv je brzo izbrojala glave, zapisala broj u notešćić koji je izvadila iz džepa i uzdahnula.

A što se tiče onoga što se dešavalo na sceni, to je bilo zadivljujuće. To je, zapravo, morao biti kraj predstave jer se

mnogo toga istovremeno dešavalo. U dnu scene je bio špalir od desetak igrača – devojaka i momaka – koji su se ludo kezili dok su zabacivali udove ka prašnjavim nebesima. Na centru scene zgodan mladić i živahna devojka su stepovali kao da im od toga zavisi život i pevali iz sveg glasa o tome kako će odsad sve biti u redu, dušo moja, jer smo *zaljubljeni*! Na levoj strani scene nalazila se falanga šou-gerli, čiji su kostimi i pokreti bili na ivici moralne pristojnosti a doprinos priči – kakva god da je ta priča bila – nejasan. Njihov zadatak je bio da stoje raširenih ruku i polako se okreću kako biste bez žurbe iz svakog ugla mogli da osmotrite odlike njihovih amazonskih figura. Na drugoj strani scene, muškarac odeven kao skitnica žonglirao je keglama.

Čak je i završna scena trajala poprilično dugo. Orkestar je nastavio da svira, špalir je prašio, srećan i zadihan par je bio u neverici koliko će im život biti *sjajan*, šou-gerle su polako prikazivale svoje figure, žongler se znojio i bacao – dok se najednom, uz prasak svih instrumenata u isto vreme, kovitlanje reflektora, divlje pokrete svih ruku u vazduhu, scena nije završila!

Aplauz.

Nikakav gromoglasan aplauz. Pre kao lagano rominjanje.

Oliv nije tapšala. Ja sam ljubazno tapšala premda je moje tapšanje zvučalo usamljeno u dnu sale. Aplauz nije trajao dugo. Izvođači su izašli sa scene u polutišini što nikad nije dobro. Publika je pokorno prošla pored nas, nalik radnicima koji idu kući na kraju smene – što su zapravo i bili.

„Misliš li da im se dopalo?“, pitala sam Oliv.

„Kome?“

„Publici.“

„*Publici?*“ Oliv se prenula, kao da se nikad nije zapitala šta je publika mislila o predstavi. Nakon malo razmišljanja,

rekla je: „Vivijan, moraš da shvatiš da naša publika niti je ushićena kad dolazi u *Lili*, niti je euforična kad odlazi.“

Po tome kako je to rekla, zvučalo je kao da odobrava takvu postavku, ili ju je barem prihvatila.

„Dođi“, kazala je. „Tvoja tetka će biti iza scene.“

Tako smo otišle iza scene – pravo u užurbanu, bezobzirnu buku koja uvek izbija na obodima scene pred kraj predstave. Svi u pokretu, svi viču, puše, svlače se. Plesači su jedni drugima pripaljivali cigarete a igračice su skidale ukrase s glave. Nekoliko muškaraca u kombinezonima okolo je pomeralo rekvizite, ali tempom kojim je nemoguće da se oznoje. Bilo je dosta glasnog, grohotnog smeha iako ništa nije bilo naročito smešno; to je samo zato što su to bili ljudi iz šoubiznisa a oni su uvek takvi.

A tu je bila moja tetka Peg, tako visoka i robusna, s tablom za beleške u ruci. Njena kestenjasto-seda kosa je bila ošišana na loše izvedenu kratku frizuru zbog koje je donekle ličila na Elenor Ruzvelt, ali s boljom bradom. Nosila je dugačku suknju od tvida, boje lososa, i nešto što je moglo biti muška košulja. Na sebi je imala i plave dokolenice i bež mokasine. Ako zvuči kao demode kombinacija, to je i bila. Bila je demode tada, bila bi demode danas i ostaće demode do kraja sveta. Niko nikad nije izgledao dobro u suknji od tvida boje lososa, plavoj košulji, dokolenicama i mokasinama.

Njen otrcan izgled samo je još više naglašavalo to što je razgovarala s dve zanosno lepe šou-gerle iz predstave. Scenska šminka im je dala natprirodni glamur, a kosa im je bila skupljena u sjajne uvojke na vrhu glave. Preko kostima su nosile ružičaste svilene ogrtače i predstavljale su najizazovniji izraz ženstvenosti koji sam ikad videla. Jedna od

njih je bila plavuša – zapravo *platinasta* – s figurom zbog koje bi Džin Harlou pozelenela od ljubomore. Druga je bila raskošna brineta čiju sam izuzetnu lepotu primetila ranije, iz zadnjeg dela pozorišta. (Premda ne preuzimam nikakvu posebnu zaslugu za to što sam primetila kako je ta žena zanosna; i marsovac bi to primetio... s *Marsa*.)

„Viviiii!“, dreknula je Peg i njen osmeh mi je obasjao svet. „Uspela si, malecka!“

Malecka!

Niko me nikada nije zvao malecka i iz nekog razloga sam poželela da joj potrčim u naručje i zaplaćem. Osim toga, bilo je tako ohrabrujuće da ti neko kaže da si uspela – kao da sam nešto *postigla!* Zapravo nisam postigla ništa naročito osim što sam izbačena iz škole a potom iz roditeljske kuće i na kraju se izgubila na stanici Grand sentral. Ali njeno oduševljenje što me vidi bilo je za mene pravi melem. Osetila sam se dobrodošlo. Ne samo dobrodošlo, već i željeno.

„Već si upoznala Oliv, upravnicu našeg zoološkog vrta“, rekla je Peg. „A ovo je Gledis, naša glavna igračica...“

Devojka platinaste kose se iskezila, pokazala mi desni i rekla: „Šta se radi?“

„...a ovo je Silija Rej, jedna od naših šou-gerli.“

Silija je pružila vilinsku ruku i tiho rekla: „Drago mi je. Zadovoljstvo mi je da te upoznam.“

Silijin glas je bio neverovatan. Nije se samo radilo o jakom njujorškom akcentu; bio je to dubok hrapav glas. Bila je šou-gerla s glasom Lakija Lučiana.

„Jesi li jela?“, pitala me je Peg. „Umireš od gladi?“

„Ne“, kazala sam. „Ne bih rekla da *umirem* od gladi. Mada zapravo nisam večerala.“

„Onda ćemo da izađemo. Hajde da odemo na nekoliko litara pića i ispričamo se.“